

Underlag till förskolerapport 2022 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	3
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens	3
Förbättringar av personalens arbetsituation	3
Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet	4
Svenska språket och flerspråkighet	4
Nationella minoritetsspråk	5
Barn i behov av extraordinärt stöd	6

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

Förvaltningen säkerställer undervisning ledd av förskollärare genom att anställa minst en legitimerad förskollärare per avdelning. Vid mättillfället per den 15 oktober fanns sex avdelningar som tillfälligt saknade legitimerade förskollärare.

Befintliga förskollärare och pedagogiska ledare ansvarar för undervisningen under exempelvis rekrytering. Utöver angivna organisering har inga ytterligare åtgärder vidtagits.

Vid mättillfället fanns i genomsnitt 36,1 procent legitimerade förskollärare inom nämndens förskolor. Mätningen visar att förskolorna har god tillgång avseende legitimerade förskollärare.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Förskolans verksamhet är en lärande organisation. De medarbetare som kan vara i behov av språkligt stöd i det dagliga arbetet får detta genom kollegial stöttning från chefer och kollegor. Förskolans ledning fördelar medarbetarna så att det alltid finns personal som talar god svenska inom respektive avdelning.

Förvaltningen har på stadsdelsövergripande nivå inte inventerat behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket. Förvaltningen har därmed inte heller genomfört några övergripande kompetensutvecklande insatser.

Att pedagoger har kunskap i flera språk är berikande för förskolans verksamhet. Alla i arbetslaget (både förskollärare och barnskötare) behöver dock vara väl förtrogna med läroplan och intentionerna med utbildningen i förskolan. Vid rekrytering av nya medarbetare arbetar verksamheten för att säkerställa att de som anställs har förmåga att kommunicera förskolans mål, arbetssätt samt kommunicera barns utveckling och lärande.

Skolverket har upphandlat en utbildningsinsats för att genomföra en satsning på flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk. Förskolans rektorer kommer under hösten inventera vilka medarbetare som kan vara aktuella och intresserade av att delta i utbildningsinsatsen. Genom att delta i satsningen kan personal som är i behov av att höja kompetens i det svenska språket få möjlighet till detta. Förskolans ledning kommer organisera verksamheten så att det är möjligt för personal att delta.

Förbättringar av personalens arbetssituation

Resultat från medarbetarundersökningen på stadsdelövergripande nivå visar att medarbetare inom nämndens förskolor trivs på sin arbetsplats. I förvaltningens övergripande handlingsplan har ett av målen varit att alla chefer inom förskolan upplever att de har möjlighet att utöva ett närvarande ledarskap. I utvecklingen av en ny arbetsplatskultur har förskollärarna bland annat fått en mer handledande roll gentemot barnskötarna. Rektor behöver fortsätta att uppmärksamma förskolans gemensamma arbetsplatskultur med särskilt fokus på arbetslagets gemensamma ansvar och arbete.

Verksamheten ser att det är fortsatt angeläget att fortsätta arbeta med tydliggörande av roller och ansvar för att ha goda möjligheter till att utöva ett närvarande ledarskap.

Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet

Under hösten har förvaltningen inventerat vilka barn mellan 2-5 år inom stadsdelsområdet som har rätt till förskola men inte är inskrivna. Vid inventeringen framkom att 40 barn inte var inskrivna i förskola eller pedagogisk omsorg. Förvaltningen har efter genomförd inventering skickat ett vykort till aktuella barns vårdnadshavare med information om rätten till förskola. Förvaltningen har följt upp utskicket med ett telefonsamtal till mottagarna. Syftet med det uppföljande samtalet har varit att skapa en relation till familjen och erbjuda stöd om hur man söker plats på förskola. I samtalen har förvaltningen fått insyn i orsaken till att vårdnadshavare väljer bort förskola eller pedagogisk omsorg för sina barn.

Förvaltningen har vid samtalen dokumenterat eventuell orsak till varför vårdnadshavare inte önskar förskola eller pedagogisk omsorg för sitt barn. Sammanställning och analys av genomförda samtal och dokumentation kommer att ske under hösten.

Förvaltningen driver en introduktionsförskola i nämndens regi sedan 2019. Verksamheten erbjuder en språkutvecklande öppen verksamhet och förskolevägledning. Verksamheten är riktad till nyanlända och utrikesfödda föräldrar med barn i åldrarna noll till sex år. Introduktionsförskolan arbetar uppsökande för att marknadsföra verksamheten och nå familjer inom målgruppen.

Förskolorna har en systematik kring att följa upp barn som är inskrivna i verksamheten men som inte deltar regelbundet. Förskolans personal meddelar rektor eller biträdande rektor om inskrivna barn inte deltar regelbundet och vårdnadshavarna kontaktas. Under pandemin fanns det barn som var frånvarande längre perioder från verksamheten på grund av rädsla för smitta.

Svenska språket och flerspråkighet

Nämndens förskolor har fortsatt utveckla och fördjupa det språkutvecklande arbetet tillsammans med barnen. Verksamheten har haft särskilt fokus på förskolornas läsmiljöer. Förvaltningen har genomfört verksamhetsbesök och kan se att förskolorna utvecklat sina läsmiljöer och arbetet fortsätter under året. Högläsning kan ha goda effekter på barns språkutveckling och bidra till att utveckla fantasi, föreställningsförmåga, talspråk, ordförråd samt förmåga att förstå sin omvärld. Förvaltningens kan se att föreläsning om högläsningens betydelse, som genomförts för samtliga pedagoger under våren, gett positivt avtryck i verksamheten. Förskolan har exempelvis ökat medvetenheten och utvecklat en systematik kring att alla barn får ta del av högläsning. Arbetssättet har bidragit till att barnen fått möjlighet till en fördjupad reflektion och förståelse av litteraturen. Kompetensutvecklingsinsatsen tillsammans med utveckling av förskolans läsmiljöer har bidragit till att främja förutsättningarna för barns språkutveckling.

Förskolorna har samverkat med barnens vårdnadshavare kring högläsning. Barnens har bland annat fått möjlighet att ta med en favoritbok till förskolan. Detta har bidragit till glädje, gemenskap och ökad lust att läsa bland barnen. Vårdnadshavare har även erbjudits tillgång till

förskolornas digitala inläsningstjänst som möjliggör att ta del av den litteratur som används på förskolan även hemma tillsammans med sitt barn. Förvaltningen har också gjort ett utskick till samtliga vårdnadshavare med information om hur verksamheten arbetar under året med barns språkutveckling inom verksamheten.

Under perioden har ett stadsdelsgemensamt stöddokument för det språkutvecklande arbetet inom nämndens förskolor arbetats fram. Stödmaterialet syftar till att stödja förskolornas medarbetare hur de praktiskt och konkret kan utveckla och fördjupa det språkutvecklande arbetssättet tillsammans med barnen.

Förskolorna har fortsatt utveckla samarbetet med stadsdelsområdets bibliotek. Exempelvis har personal från biblioteken besökt förskolornas gårdar och visat familjer hur man får lånekort och haft med böcker för utlåning. Även utdelning av bokpåsar för högläsning har skett till förskolorna för att främja läslust och skapa goda förutsättningar för högläsning.

Verksamheten fyller i stadens språkartläggning årligen. Genom inventeringen kan verksamheten på enhetsnivå få syn på eventuella förändringar, och om fler barn med annat modersmål skrivs in i verksamheten. Rektor kan då avgöra behov om eventuella insatser. Språkartläggningen påverkar delvis organisering av verksamheten. Det som i högre grad påverkar är den kartläggning av språkdomäner som genomförs i samband med barnens inskolning. Kartläggning av språkdomäner genomförs tillsammans med barnets vårdnadshavare för att få en bild över barnets språkliga resurser och hur förskolan kan ge stöd. Förskolorna använder även tecken som kommunikationsstöd (TAKK). Tecknen används tillsammans med tal som stöd vid språkutveckling. Det underlättar språkförståelse och lärande men även som komplement till talat språk. Förskolorna använder även bildstöd i det språkutvecklande arbetet tillsammans med barnen.

Ytterligare insatser som förvaltningen har genomfört är att erbjuda arbetslag inom förskolorna handledning av specialpedagog med spetskompetens inom språk och kommunikation. Detta har skett genom de resurser som finns inom det så kallade stödteamet som arbetar mot nämndens förskolor. Stödteamet består av specialpedagoger och familjebehandlare. Specialpedagogen med spetskompetens språk har under året även utbildat sina kollegor inom stödteamet kring typisk språkutveckling samt flerspråkig utveckling, språkstörning och intervention. Genom detta arbete kan kunskap nå ut till fler arbetslag hur de kan stödja barns språkutveckling.

De utvärderingar som gjorts visar att de arbetslag som fått handledning fått bättre förutsättningar att stötta de barn som behövt stöd i sin språkutveckling. Barnen har fått ett större ordförråd och ett bättre samspel med de andra barnen på förskolan. Inför barnens övergång från förskola till skola kan förskolan förmedla strategier som varit framgångsrika i stöttningen av barnet och språkutvecklingen. Specialpedagog med spetskompetens språk samverkar också med nämndens introduktionsförskola samt den öppna förskolan.

Nationella minoritetsspråk

När vårdnadshavare ansöker om plats i förskola via stadens hemsida framgår att oavsett om barnet talar något av de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli eller samiska i hemmet eller inte, så finns särskilda rättigheter. När vårdnadshavare ansöker om plats kan de ange detta språk som modersmål.

Förvaltningen har under året utvecklat kommunikationen med vårdnadshavare om särskilda rättigheter och språkutveckling i nationella minoritetsspråk. Bland annat ges en tydligare information vid barnens inskolning, och i samband med sammanställande av språkdomäner, kring de särskilda rättigheterna.

Pedagogerna strävar efter att tillämpa ett interkulturellt förhållningssätt i arbetet tillsammans med barnen. Verksamheten arbetar med olika språk, fast det kanske inte finns ett barn i gruppen som talar språket för närvarande. Bland annat används en inläsningstjänst och barnen får ta del av teaterföreställningar på olika språk. En av nämndens förskolor har en finskspråkig avdelning med plats för 18 barn. Vissa förskolor har också pedagoger som undervisar barnen på finska.

Barn i behov av extraordinärt stöd

Nämndens förskolor har ett väl utvecklat arbetssätt kring barn i behov av särskilda stödinsatser. Förvaltningens har ett stödteam som arbetar mot samtliga av nämndens förskolor. Stödteamet består av bland specialpedagoger och familjebehandlare. Stödteamet erbjuder personal och ledningsgrupper handledning och stöd kring barn i behov av särskilt stöd.

När förskolepersonal uppfattar att ett barn är i behov av stödinsatser kontaktas ansvarig rektor. En pedagogisk kartläggning genomförs där man ser över organisation, grupp och individnivå. Vid behov upprättas en handlingsplan. Pedagogerna kan även få tillgång till specialpedagogisk handledning via förvaltningens stödteam. Om rektor bedömer att det krävs extraordinära stödinsatser för att möta barnets behov kan en ansökan om tilläggsbelopp göras. Enhetschef för barn, kultur och fritid handlägger, bedömer och fattar beslut. Vid bifall betalas ett belopp ut till förskolan upp till 12 månader. Den individuella prövningen säkerställer att enskilda barn får det stöd som det behöver.

Utvärdering av insatsen sker i enlighet med särskild utvärderingsmall. Om behov av insats kvarstår görs en ny ansökan om tilläggsbelopp. Genom de utvärderingar som genomförs ser förvaltningen att de ekonomiska tilläggsbeloppen, tillsammans med handledning, ger barnen goda möjligheter till utveckling och lärande i förskolan.

Förvaltningen har inga formulerade kriterier på vilka grunder enskilt stöd ska beviljas. Utifrån beskrivningen av barnets stödbehov i tilläggsansökan, hur stödet planeras att utformas samt övriga inkomna underlag görs en samlad bedömning av det individuella barnets behov av stöd. Denna bedömning ligger till grund för beslut om tilläggsbelopp. Det finns för närvarande två fastställda beloppsnivåer 102 000 kr/år och 316 000 kr/år.